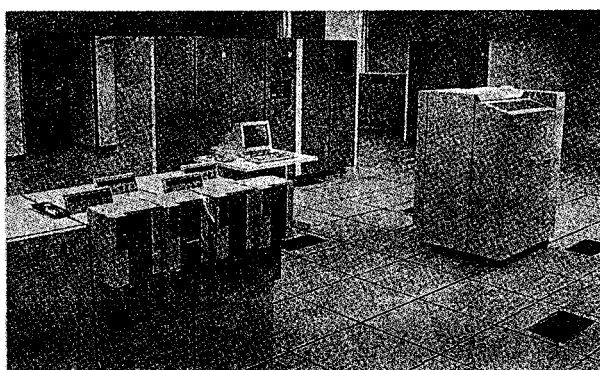

بازسازی گذشته و آینده کتابخانه‌ها در کامبوج^۱

نوشته: مارگارت آ. بای واتر
ترجمه: دکتر احمد شعبانی - عباس ابراهیمی

مقدمه

این مقاله به توسعه مجموعه و کتابخانه از دیدگاه یک مشاور مقیم که مدت زمانی طولانی را در یک کشور در حال توسعه در آسیای جنوب شرقی مقیم بوده است ارائه می‌کند. کامبوج از اثرات جنگ‌ها و تحولات سیاسی در بیشتر سی سال گذشته رنج برده است. توسعه کتابخانه‌ها به دلایل چندی به صورت کند بوده است، خطری که رشد مجموعه را در کتابخانه‌ها تهدید می‌کند از اهداء مواد است. تاریخ کتابخانه ملی کامبوج، نظام کوچکی از این مورد است. مؤلف توسعه را یک روند دراز مدت (در دو بعد مرتبط با کتابخانه و توسعه انجمن) می‌شمارد. مقاله تجارب یازده سال کار در کتابخانه‌ها،

توسعه کتابخانه و رشد انجمن‌ها در کامبوج را ترسیم نموده است.

کتابخانه‌ها در کامبوج: بازسازی، گذشته و آینده
کامبوج کشور کوچکی در آسیای جنوب شرقی است که از شرق با ویتنام، شمال غربی با تایلند و لائوس هم‌مرز است. در ۱۹۹۷، جمعیت آن نزدیک ۱۰/۷ میلیون نفر تخمین زده شده است. کامبوج احتمالاً به جهت ترکیب شکوهمند معبد آنگکوروات در ایالت سیام‌ریپ در قرن دوازدهم میلادی و فعالیت‌های وحشتناک رژیم خمرهای سرخ در کشتار جمعی از ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۹ بیشتر معروف می‌باشد.

از ۱۸۶۳ تا ۱۹۵۴ کامبوج مستعمره فرانسه بود، به دنبال استقلال در ۱۹۵۴ یک دوره کوتاه از رشد سریع در دهه ۱۹۶۰ را در برداشت که با انتقال قدرت به خمرهای سرخ و فشار آنها به مردم برای ترک شهرها و اسکان در روستاها در هم می‌شکند. بسیاری از مردم هرگز به خانه‌های خود باز نگشتند. بسیاری جان دادند، و بسیاری به صورت فاجعه انگیزی قربانی محرومیت، گرسنگی، و شکنجه شدند. در طول سال‌های ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۹ مدارس، دانشگاه‌ها در چارچوب عادی کشور تعطیل گردید و ساختمان‌ها به دست فراموشی سپرده شد. در ژانویه ۱۹۷۹ خمرهای سرخ توسط گروه‌های ویتنامی با حمایت نیروهای کامبوجی که پیش از این به ویتنام گریخته بودند، بیرون رانده شدند. در آغاز سال ۱۹۷۹، کشور به آرامی بازسازی را شروع کرد. مردم از مراکزی که پل پوت در ایالات بنا کرده بود، بازگشتند و مبادرت به بازسازی حیات خویش و کشور آسیب دیده از جنگ نمودند.

وقتی در ۱۹۸۶ به کامبوج رفتم، شواهد ویرانی کشور هنوز در همه نقاط مشاهده می‌شد، نمای خراب شده ساختمان‌ها، توده انباشته وسایل نقلیه و متروکه در یک سمت خیابان نزدیک کتابخانه ملی بازمانده تلخ حوادث آن زمان بود. با مردم از تجربیات آنها صحبت کرده، و مرا به دیدار "تول اسلنگ" یکی از مراکز بی‌شمار بازداشتگاه‌های خمر سرخ بردند. "تول اسلنگ" (۱ س ۲۱) در حال حاضر اکنون یکی از موزه‌هایی است که بازدیدکنندگان را به یاد محل درد و رنج و خواندن اخباری در حمایت از خمر سرخ می‌اندازد که قربانیان مجبور به نوشتن آنها بودند. در نخستین دیدار از کامبوج، با گروهی از مردم مواجه شدم که با وجود مصائبی که از آن رنج برده بودند به شدت کار می‌کردند تا به بازسازی کشور اهتمام ورزند. این دوره سختی بود زیرا بسیاری از دولت‌ها به دلایل سیاسی از ارائه کمک‌های خارجی به منظور توسعه دریغ می‌ورزیدند. بعد از آن همکاری من با گروه کوایکر استرالیا بود که با کمک کمیته ارائه خدمات دوستان آمریکا یک برنامه آموزش زبان انگلیسی بر پا کرده بودند که تأمین مالی آن به عهده دولت استرالیا بود. نخستین بازدید از کتابخانه ملی کامبوج و ملاقات با برخی از کارکنان در همین دوره صورت

یافت. در سال بعد یعنی در ۱۹۸۷، چندین ماه را جهت استقرار یک کتابخانه برای برنامه آموزش زبان انگلیسی کوایکرها و تربیت کتابدار انستیتوی زبان‌های خارجی سپری کردم. نخستین کارگاه کوچک آموزشی برای کتابداران را در وزارت آموزش و پرورش برگزار نمودم. در آن روزها، کتابخانه‌ها همگی خارج از دسترس بودند و کارکنان دریافتی ناچیزی داشتند و اغلب ناتوان از حضور در محل کار به دلایل مختلف بودند. احتمالاً دو عبارت از خمرها که در این ایام آموختم به این شکل بود: "شخصی که کلید کتابخانه نزد او است نیامده است." و "برق نیست." من آموختم که مهم‌ترین ویژگی‌هایی که یک شخص در این موقعیت به آن نیازمند است، شکیبایی، شوخ طبعی، و تمایل به اخذ یک دیدگاه بلندمدت در توسعه است. ده سال بعد از آن، اگر چه بسیاری دگرگونی‌ها حادث شده است، و اینک در برخی موارد کامبوج یک کشور متفاوت تلقی می‌شود؛ لیکن هنوز شکیبایی، خوش مشربی، و ترغیب به اخذ یک دیدگاه بلندمدت در توسعه هنوز مهم تلقی می‌شود.

در ۱۹۹۷ بحران سیاسی، همچنانکه دوره انتخابات نزدیک می‌شد و فشار توسعه بنا می‌گردید، افزایش یافت. اما اثرات این آسیب‌دیدگی هنوز در زندگی مردم آشکار بود. اثرات بلندمدت شکمکش روی شخص به مهارت‌های خودباوری، ابتکار، انگیزه مهارت‌های برنامه‌ریزی کمک کرده و ارتباطات اجتماعی به نحو جدی کمتر به حساب می‌آیند. همه این عوامل به فشار توسعه و بازسازی شالوده کشور می‌انجامد.

در اینجا شماری عوامل دیگر به فشار توسعه کتابخانه‌ها در کامبوج وجود دارد. جامعه کامبوج فاقد سنت مطالعه است، بیشتر انتشارات در گذشته کتابهای مذهبی بود که به وسیله انستیتوی بودیسم توزیع می‌گردید که شبکه‌ای از کتابخانه‌ها را در پاگوداس در استان‌ها داشت. کتابخانه‌ها در بخش‌های دولتی و انستیتوهای آموزشی بودجه‌ای را برای خرید کتاب دریافت نمی‌داشتند. حمایت‌های مالی از منابع خارجی تأمین می‌گردید. حقوق دولتی بسیار ناچیز می‌باشد (۲۵ الی ۳۰ دلار در هر ماه برای پست‌های ارشد) بنابراین بسیاری از کارکنان خوب کتابخانه‌ها در زیر فشار برای یک شغل ثانوی هستند، یا

کشور دچار شده بودند یعنی مرگ به وسیله شکنجه یا گرسنگی). کتابخانه به عنوان انبار مواد غذایی، وسایل طبخ غذا و باغی برای پرورش خوک استفاده می‌شد. هتل رویال که در مجاورت آن قرار داشت محل اسکان مشاورین چینی بود، در حالی که آشپزها در ساختمان کتابخانه زندگی می‌کردند. یکی از فیلم‌های کوتاه ویدیویی را که در اوایل سال ۱۹۷۹ به داخل کتابخانه آورده بودند مشاهده کردم. ظروف و ابزار آشپزی در قفسه‌های کتاب جا داده شده، کتابها در اطراف پراکنده بودند، برخی در گوشه‌های اتاق روی هم انباشته شده بود. بخش عمده‌ای از مجموعه به نحو معجزه‌آسایی از آسیب مصون ماند، اگر چه بخشی از آن در دست افراد در ماه‌های اولیه پیدا شده بود، قبل از آنکه نظام به طور متناسب مجدداً استقرار یابد. بعد از سازماندهی مجدد، کتابخانه ملی کامبوج در ژانویه ۱۹۸۰ گشوده شد. مواد کتابی از منابع مختلفی به کتابخانه بخشیده شد. دو کشور ویتنام و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در انتشار کتاب به زبان خمیری کمک نمودند. در ۱۹۸۰ به کتابخانه ملی کامبوج یک مجموعه از کپی‌های گوناگون مواد کتابی زبان خمیری قبل از ۱۹۷۵ از انستیتوی بودیسم رسید. در نیمه دهه ۱۹۸۰ برخی مؤلفین روسی کتابهای مصور کودکان را که قابل دسترس در بازار کتاب پنوم‌پن بود، طبع کردند. مواد کتابی از منابع زیادی در دوره اضطراری حضور سازمان ملل متحد در آغاز دهه ۱۹۸۰ میلادی بخشیده شد. آموزش کارکنان کتابخانه به وسیله روس‌ها و ویتنامی‌ها تدارک دیده شد، برخی کارکنان در اواخر دهه ۱۹۸۰ میلادی به ویتنام مسافرت کردند، برخی سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی آغاز به فراهم آوردن مبلغ کمی کمک مالی نمودند. از ۱۹۸۸ چهار داوطلب خارجی تمام وقت برای دوره‌هایی تا دو سال با کتابخانه ملی کامبوج در زمان‌های مختلف کار کردند. دانشگاه کرنل بریک پروژه نسخ اوراق مجموعه نایاب کتابخانه را با سرمایه خود اجرا نمود و حفاظت منابع اصلی را توسعه داد. آموزش فراهم شده، و کتابدار ارشد این کتابخانه در حال حاضر، فارغ‌التحصیل مدرسه کتابداری دانشگاه نیوساوت ولز است. دولت فرانسه در استقرار یک پروژه کارگاه آموزشی صحافی و حفاظت مواد

در جستجو برای استخدام در بخش خصوصی یا غیردولتی می‌باشند. در حال حاضر بیشتر انگیزه برای رشد یا رشد مجدد کتابخانه‌ها در کامبوج از سوی افرادی است که در سال‌های دهه ۱۹۸۰ در روسیه، آلمان شرقی، بلغارستان و کوبا تحصیل کرده و دانش آموختگانی که اخیراً در ایالات متحده آمریکا، استرالیا و فرانسه درس خوانده‌اند. این عامه جوان در حین تحصیل به ارزش اطلاعات در کتابخانه‌ها به منزله ثروت پی برده‌اند. اینک آنها در تداوم توانایی استفاده از کتابخانه هستند. به منظور ارائه یک تصویر از کتابخانه‌های کامبوج شرح چهار کتابخانه عمده به رشته تحریر در می‌آید. کتابخانه ملی کامبوج، کتابخانه هون سن (کتابخانه سلطنتی پنوم پن)، کتابخانه انستیتو بودیسم، و کتابخانه مجمع ملی. سوی این چهار کتابخانه اصلی در بخش‌های دولتی و غیردولتی رشد سریعی از کتابخانه‌های کوچک وجود داشته است. "کتابخانه لذت مطالعه" یک کتابخانه سیار در روستاهای کوچک است که مبتنی بر ارائه خدمات به کودکان در باتامبانگ است، محلی که کتاب به وسیله موتور سیکلت از روستایی به روستای دیگر حمل می‌شود. انستیتو تحقیق برای توسعه کامبوج که بر توسعه برنامه‌ریزی و پژوهش متمرکز است، و کتابخانه انجمن همکاری کامبوج.

کتابخانه ملی کامبوج در ۱۹۲۴ با مجموعه ۲۸۷۹ جلد گشوده شد. در آن دوره کتابخانه به منزله کتابخانه مرکزی شناخته می‌شد که بخشی از مدیریت آرشیوها و کتابخانه‌های هند و چین که توسط حکومت استعماری فرانسه تأسیس یافته بود.

کتابخانه بیشتر به وسیله مقامات رسمی و پژوهشگران فرانسوی مورد استفاده قرار می‌گرفت و بنا نظام بسته اداره می‌شد. این روند تا دهه ۱۹۵۰ بیشتر به درازا نینجامید، زمانی که نخستین کتاب زبان خمیری به مجموعه افزوده شد. در ۱۹۷۵ مجموعه قابل ملاحظه‌ای داشت، که بیشتر آن در حول و اطراف شهر با آغاز آشفته‌گی سیاسی پراکنده شد. در ۱۹۷۹ دو تن از کارکنان سابق به کار خویش در کتابخانه بازگشتند (از ۴۰ کتابدار کتابخانه ملی کامبوج در آوریل ۱۹۷۵، فقط شش نفر باقی ماندند، بیشتر آنها به سرنوشت بسیاری روشنفکران

همیاری می‌کند، و یک بخش ویژه برای فراهم‌آوری مجموعه مواد دولت استعماری فرانسه قبل از استقلال در ۱۹۵۴ به وجود آورده است. قسمت قدیمی و غربی کتابخانه بازسازی شد که در خود مجموعه ۲۵۰۰۰ جلد کتاب جای می‌دهد که تعداد زیادی از آن متعلق به ادبیات قرن نوزدهم فرانسوی و راهنماهای تاریخی کامبوج می‌باشد. یک بانک اطلاعاتی مجزا از این گونه مواد آماده شده، همچنین این بخش شامل مجموعه ارزشمندی از مواد چاپی دوره استعماری است.

بنای مجموعه جاری کتابخانه ملی کامبوج به نحو کامل وابسته به اهداء است. با این حال دولت کامبوج باید لایحه‌ای در خصوص قانون واسپاری بگذارند. اگر چه چندین طرح به توسط وزارتخانه‌های مختلف در این خصوص تهیه شده است. اما سازمان و ادارات دولتی انتشاراتی تشویق به اهداء مواد مطبوعه خود به کتابخانه می‌شوند. برخی مواد از منابع خارجی بخشیده می‌شود که موجب افزایش کمی مجموعه می‌گردد، اما کتابخانه همچنان موادی را دریافت می‌کند که به طور کلی این مواد در حال حاضر و آینده برای نیازهای بی‌ارتباط است. کتابخانه ملی استرالیا به فراهم‌آوری کتاب به ارزش ۱۶۰۰ دلار آمریکایی در هر سال مبادرت می‌کند، گزینش کتاب به وسیله کارکنان کتابخانه ملی کامبوج از عناوین انتشاراتی استرالیا صورت می‌گیرد. با این کار کتابخانه قادر می‌شود که کتابهای جدیدی خصوصاً موادی در مورد جنوب شرقی آسیا به دست آورد. «برنامه کتاب برای آسیا» از سوی بنیاد آسیا مهم‌ترین بخش اهدایی انتشارات جدید به کتابخانه است. هر دو نوع این منابع برای کتابخانه مهم می‌باشد زیرا برخلاف مواد اهدایی از سوی دیگر سازمان‌ها، کارکنان کتابخانه در گزینش مواد دخالت دارند. مهارت‌های ضروری در رشد مجموعه به وسیله کارکنان فراهم آورده می‌شود، و در نتیجه باعث افزایش مجموعه می‌شود. هنوز احتیاجاتی جهت کسب انتشارات مفقود شده یا خسارت دیده، و انتشارات در باب کامبوج و حوزه آسیای جنوب شرقی که از سال ۱۹۷۵ انتشار یافته‌اند، وجود دارد که کتابخانه ملی کامبوج تمام آنها را در اختیار ندارد. به علاوه کتابخانه ملی کامبوج باید به موضوع‌هایی مانند نیازهای ضروری برای

بررسی کامل مجموعه و مجلدات مواد اهدایی که هنوز به مجموعه کتابخانه اضافه نشده، بپردازد (که بیشتر آنها باید در غیر این صورت دور ریخته شوند) و به جرأت و شهامت نیاز است.

بررسی کامل مجموعه و توصیه‌ها جهت اقدام در کتابخانه ملی کامبوج که توسط جرج اسمیت معاون کتابخانه ایالتی آلاسکا که در طول اقامت وی در کتابخانه از سپتامبر ۱۹۹۴ تا آوریل ۱۹۹۵ به وجود آمد ولی این اقدامات متأسفانه تکمیل نشده و نیاز به پیگیری دارد. از سال ۱۹۸۰ کتابخانه ملی کامبوج زیر نظر وزارت فرهنگ آمده و موقعیت آن در ذیل این وزارت مشابه دیگر کتابخانه‌های ملی در ناحیه نمی‌باشد. چنانچه تغییری در این وضعیت به وجود نیاید، و فقدان سرمایه‌گذاری برای خرید کتاب، و حتی هزینه عمومی تداوم یابد، موقعیت آن به منزله کتابخانه برجسته در کشور دستخوش تهدید می‌شود. باید هماهنگی‌های بیشتری جهت برخورد با مشکل کتابخانه ملی، کارکنان و ارائه خدمات صورت گیرد.

کتابخانه دانشگاه سلطنتی پنوم پن (کتابخانه هون سن)

این دانشگاه در سال ۱۹۶۰ میلادی تأسیس شد، بیشتر امور تدریس را استادان خارجی انجام می‌دادند. از سال ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۹ میلادی دانشگاه بسته بود و از ساختمان‌ها استفاده نمی‌شد و سپس مخروبه شد. هنگامی که نخستین بازماندگان به تلاشی تازه دست زده و شروع به بازسازی مؤسسه خود نمودند علف‌ها بیش از حد روی زمین روییده بود، و همان طور که آنها نقل می‌کنند "با دست‌های خالی" به بازسازی مصمم بودند. اکنون در سال ۱۹۹۷ میلادی تصویر دگرگون شده: ساختمان اصلی که در دهه ۱۹۶۰ ساخته شده بود اخیراً با وامی از بانک توسعه آسیا بازسازی شده است. در زمان بازسازی ساختمان اصلی کتابخانه از یک کلاس کوچک به منزله محل موقتی استفاده می‌نمود. کتاب‌ها سه بار در مدت زمان هیجده ماه جابجا شد. بازسازی کتابخانه جدید دانشگاه در سال ۱۹۹۶ خاتمه یافت و در هفتم ژانویه ۱۹۹۷ گشایش

یافت. این کتابخانه مجاور ساختمان اصلی دانشگاه می‌باشد. وسعت کتابخانه جدید ۱۸۰۰۰ مترمربع است، در حالی که کتابخانه قدیمی فقط ۳۰۰ مترمربع بود و از لحاظ فضا برای خوانندگان خود محدودیت داشت و مجموعه کتابی آن کافی نبود. هون‌سن نخست‌وزیر دوم بودجه ساخت کتابخانه جدید را تأمین نمود و به همین لحاظ کتابخانه به افتخار نام وی ثبت گردید. مناسب‌ترین وسیله حمل و نقل کتابها به وسیله سه چرخه متداول آسیایی صورت می‌گیرد. از زمان گشایش کتابخانه ملی کامپوچ در دسامبر ۱۹۲۴، هون‌سن نخستین کتابخانه‌ای است که به بزرگی آن کتابخانه می‌باشد. به وسیله کمک مالی بیلاس (انجمن اروپایی کاتولیکی) گشایش کتابخانه همراه با آخرین تجهیزات و تسهیلات پیشرفته ممکن گردید که این وضع را دانشجویان بیشتر کشورها در جهان امری عادی می‌پندارند. بعد از سالیان دراز ارائه خدمات به صورت غیراستاندارد، کتابخانه اکنون با کیفیت بهتر جهت دانشجویان و کارکنان در دانشگاه سلطنتی پنوم‌پن ارائه خدمات را به عهده دارد. توسعه مجموعه در کتابخانه مرکزی (در حال حاضر کتابخانه هون‌سن) در سال ۱۹۹۲ میلادی شروع شد و حق تقدم به ایجاد یک کتابخانه مرجع با شرایط مطلوب داده شد. در حال حاضر کتابخانه هون‌سن دارای بهترین مجموعه مرجع کتابخانه‌ای در کامپوچ می‌باشد. خریدهای آتی متوجه توسعه مطالبی در زمینه‌های گوناگون و منابع موجود در مجلات از طریق خرید سی.دی.رام (C.D.Rom) انجام می‌گیرد. این امر به وقوع پیوسته زیرا همکارم خواهر لوئیزآرنز اهل مری‌نول و من پیگیری تأمین مالی را از منابع مختلفی در اروپا، آمریکا و استرالیا به عهده گرفته‌ایم. دانشگاه مانند سایر وزارتخانه‌ها و مؤسسات کتابخانه‌ای در کامپوچ دارای منابع مالی برای خرید منابع نیست. قبل از سال ۱۹۹۲ پیکر مجموعه‌سازی کتابخانه دانشگاهی از مواد مستعمل تشکیل شده بود و کتابهای دست‌نویس یا تایپ نشده با عنوان "گرس" معروف بود. این کتابها در واقع مطالب درسی است که به وسیله معلمان در طول سالها فراهم شده بود. بعضی به زبان فرانسوی بود، بیشتر ترجمه‌هایی از قسمت‌های آثار بزرگتر به زبان خمیری، بیشتر

مطالب درسی گردآوری شده مستعمل بود و قسمتی حواری تبلیغات. کتابخانه هون‌سن در حال حاضر دارای ۲۰۰۰ جلد کتاب خمیری، ۱۰۰۰۰۰ جلد کتاب به زبان انگلیسی و ۴۰۰۰ جلد کتاب به زبان فرانسوی قابل استفاده می‌باشد. کتابخانه دارای دوازده کارمند کامپوچی و دو کارمند خارجی است.

کتابخانه انستیتوی بودایی‌ها

انستیتوی بودایی‌ها در سال ۱۹۳۰ تأسیس شد که زمان پیدایش آن به کتابخانه کامپوچ بر می‌گردد که در سال ۱۹۲۱ به وسیله شاه سیسوات بنیاد یافت و از سال ۱۹۲۵ به عنوان کتابخانه سلطنتی شناخته شد. هدف انستیتو مطالعه و پژوهش مکتب بودایی تراوادا بوده و می‌باشد. تا قبل از سال ۱۹۷۵ مجموعه کتب بالغ بر ۴۰۰۰۰ جلد به زبان خمیری، فرانسوی، انگلیسی، تایلندی، برمه‌ای، لائوسی و سین‌های بود. کتابخانه همچنین قربانی ویرانی کامل سال‌های ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۹ گردید. در سال ۱۹۸۰ قسمتی از مجموعه (به نحو عمده چاپ افست‌های گوناگون انتشارات انستیتوی بودایی‌ها) به کتابخانه ملی کامپوچ فرستاده شد. در سال ۱۹۹۲ انستیتوی بودایی‌ها دوباره تأسیس شد و آغاز به دریافت کمک‌هایی از کمیته امداد سوتوشو ژاپن و بنیاد هاینریش بل نمود. بسیاری از انتشارات اولیه انستیتو بودایی‌ها شامل ۱۱۰ جلد تری‌پی‌تاکا (کتاب مقدس بودایی) و ماهنامه‌ای به نام کامبوچا سوریا (که نخست در سال ۱۹۲۶ چاپ شد) مجدداً منتشر شد و نسخ آن به کتابخانه‌ها و معابد در سراسر کشور اهداء گردید. منابع اصلی جهت انتشار مجدد از مجموعه کتابخانه ملی کامپوچ به دست می‌آمد. در حال حاضر کتابخانه انستیتو بودایی‌ها مجموعه‌ای حدود ۳۲۴۰ جلد کتاب به زبان خمیری و ۲۸۵۲ جلد اغلب به انگلیسی و برخی به فرانسوی دارد. این انستیتو ۱۳ روزنامه (۸ مورد خمیری)، ۲۰ نشریه ادواری خمیری و ۳۰ نشریه ادواری به زبان‌های خارجی مشترک است. کتابخانه از بنیاد هاینریش بل کمک‌های مالی دریافت کرده که بدان وسیله کتاب، مواد و نشریات ادواری مشترک تهیه نماید. کتابداران و کارکنان وظیفه بزرگ بازسازی مجموعه‌ای را برعهده گرفته که زمانی یکی از غنی‌ترین

مجموعه‌ها در رشته‌های شرق‌شناسی آسیای جنوب‌شرقی محسوب می‌شد. کشف اتفاقی قسمتی از فهرست چاپی به وسیله م.سی. راگوان که متعلق به قبل از سال ۱۹۷۵ می‌باشد برای کسانی که انجام این وظیفه را برعهده دارند مورد بازرشی است. قرار است یک ساختمان جدید برای بودایی‌ها در سال ۱۹۹۸ آماده بهره‌برداری شود.

کتابخانه مجلس شورای ملی

کتابخانه مجلس شورای ملی در اوایل سال ۱۹۹۴ با کمک اولیه از طرف اتحادیه بین‌المجالس و بنیاد آسیا تأسیس گردید. کتابخانه در ساختمان کوچکی در عقب ساختمان مجلس قرار دارد و دارای فضای بسیار محدودی می‌باشد. مجموعه آن دارای تقریباً ۲۰۰۰ جلد کتاب به زبان خمیری، انگلیسی و فرانسوی است و ۲۰ روزنامه و مجله را مشترک می‌باشد. به علاوه کتابخانه دارای یک دوره نسخ مربوط به قوانین بین ۱۹۷۹ تا ۱۹۹۱ است. سه کارمند کامبوجی به انجام وظیفه مشغول هستند. مجموعه کتابخانه کوچک ولی تخصصی است و نقش آن فراهم‌آوری مواد مرجع برای کمیته‌های مجلس و اعضای آن می‌باشد. در کار توسعه بنیادی مجموعه ما به کتابشناسی مواد اصلی کتابخانه مرجع پارلمانی که مواد بازرشی است به وسیله خدمات پژوهشی کتابخانه ملی کنگره آماده شده است، پی بردیم. آموزش کارکنان بر این موارد تکیه دارد که مواد قابل دسترس در سایر مجموعه‌های کتابخانه‌ای به ویژه در کتابخانه‌های وزارت امور خارجه و دادگستری که در مجاورت آن قرار دارند و همچنین درخصوص کتابهای موجود در کتابخانه‌های ملی کامبوج و هون سن در دانشگاه اطلاع داشته باشند.

این چهار کتابخانه و سایر کتابخانه‌های دولتی و غیردولتی مسائل مشترکی در ارتباط با فراهم‌آوری منابع دارند. ساختار مجموعه را خطر اهداء تهدید می‌نماید. در سپتامبر سال ۱۹۹۲ من به عنوان مشاور منابع کتابخانه‌ای کار خود را در دانشگاه پنوم‌پن آغاز کردم. بلافاصله به کار ارزیابی کتابهای موجود و بررسی نیازهای کتابخانه مبادرت نمودم تا کتابخانه را به مرحله‌ای سوق دهم که مورد استفاده مؤثر قرار گیرد و

قابلیت ارائه خدمات به کارکنان و دانشجویان را دارا شود. به زودی آشکار شد که بخشی از مجموعه قابل استفاده نبود. بسیاری از کارتن کتابها که می‌بایست باز می‌شدند در بردارنده تقریباً کتابهای مشابه بودند. از آنجا که ما دارای بودجه از منابع دانشگاهی نبودیم کتابخانه احتمالاً می‌بایست در آینده نزدیک وابسته به اهداء می‌شد، قابل ذکر است که این منابع اهدایی مرتبط و سودمند می‌باشد. با همکاری کارکنان کتابخانه ما روی یک برنامه شیوه کار با منابع که بارها در طی پنج سال گذشته مرور شده است، در زمانی که وضعیت به تدریج رو به بهتر شدن می‌رفت، کار کردیم. مؤسسات خارجی و افرادی که کتاب اهداء می‌نمایند یک نسخه از این برنامه را دریافت داشتند. فرستادن کتاب با کشتی به کشورهای در حال توسعه گران تمام می‌شود و اگر مواد کهنه و قدیمی و یا نامربوط فرستاده شود پول به هدر می‌رود. بر اثر تجربه می‌دانم که اگر کتابی حاوی مطالب کهنه و نامربوط در استرالیا، آمریکا و یا هر جای دیگر در یک کشور توسعه یافته باشد از مطالب کهنه آن احتمالاً دیگر استفاده نمی‌کنند، این مطلب درباره کتابی که دارای منابع محدود نیز باشد صدق می‌کند، این سخن در ارتباط با رایانه‌های کهنه و تجهیزات مشابه نیز صادق است. هر چند ما از منابع اهدایی استقبال می‌کنیم، کتابخانه‌های کامبوج هنوز دارای این مهارت و تجربه نیستند که مواد اهدایی را ارزیابی نمایند و تشخیص دهند که کدام را پذیرفته و کدام را قبول نکنند و چه ماده‌ای را به مجموعه کتابخانه مناسب آن ارسال دارند. آموزش این مهارت به زمان احتیاج دارد. ثانیاً کارمندان وزارتخانه که این وضع را نمی‌شناسند این برداشت را دارند که کتابخانه‌ها باید کتابهایی که به آنها داده شده یا به دست می‌آورند، حفاظت نمایند. ترتیب مبادله با سایر کتابخانه‌ها چنانچه از طریق رسمی صورت گیرد، دشوار است. همچنین مردم میل ندارند که به هیچ وجه از تملک هر چیزی که دارند صرف‌نظر کنند، زیرا به نحو شدیدی فقدان اموال خود را که در زمان حکومت پل‌پوت به وجود آمد هنوز حس می‌کنند. برای کتابخانه‌هایی که فاقد بودجه و یا بودجه کمی دارند توسعه مجموعه احتمالاً عملی است که به تدابیر هوشمندانه و زیرکانه نیاز دارد و یا یک عمل ملالت‌آور است

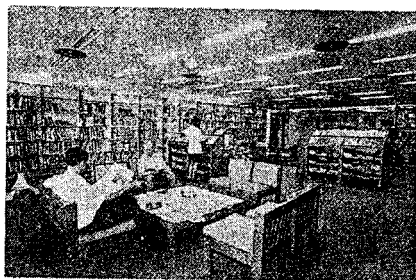

و می‌توانیم به یک نماینده مجلس کمک کرده تا مرجع ویژه‌ای را به دست آورد، امتیازی برای من محسوب می‌شود. برگردیم به سه اصل ضروری: صبر و حوصله، شوخ طبعی، و توانایی آینده‌نگری در توسعه. در پایان مایلم با ابراز خوش بینی و امید این مقاله را به پایان ببرم. امید و خوش بینی من این است که آینده برای کامبوج توأم با صلح و آرامش خواهد بود و این چنین فضایی مردم این کشور را قادر می‌سازد که جامعه خود را آن طور که تمایل داشته، توسعه دهند. آگاهی غربی از جهان پهناور داشته و نقش مهمی را در جامعه آسیای جنوب شرقی و ماوراء آن به عهده بگیرند.

یادداشت‌ها

۱- این مقاله با همکاری عباس ابراهیمی عضو هیأت علمی گروه زبان انگلیسی دانشگاه اصفهان ترجمه شده است و مشخصات مقاله به قرار ذیل است:

Bywater, Margaret. A. *Libraries in Cambodia: rebuilding a Past and a Future*. in Booklet 5, Ifla 1997. P.P. 26-31.

که بدان وسیله سعی می‌شود به غیرممکن دست یافت. بدون تجربه و شناخت از اینکه چه موادی ارزشمند است و چه موادی غیرضروری و جاگیر هستند این عمل کاری توأم با نگرانی می‌باشد، بنابراین هیچ اقدامی صورت نمی‌گیرد و کارتن‌ها همچنان روی هم انباشته می‌شوند. برای حل این مسئله سعی شده است به کتابداران جدید آموزش داده شود که چگونه مواد اهدایی را ارزیابی کنند. در برنامه‌های آموزشی سعی بر این است که به کتابداران مفاهیم توسعه مجموعه با تأکید بر چگونگی عمل بر مواد اهدایی فهمانده شود. با استفاده از نمونه‌های اهدایی که به کتابخانه دانشگاه و ملی فرستاده می‌شوند، سعی شد که کتابداران در اخذ تصمیمات مهم در کلاس درس تشویق شده، با این امید که این اطمینان در آنها به تدریج به وجود آید که سبب اقداماتی در کتابخانه‌های خود شوند. اما همان طور که پیش از این متذکر شدم نیل به تغییرات و اصلاحات به صرف وقت نیاز دارد، احتیاج میرمی که همچنان برای آموزش اهداءکنندگان وجود دارد. در سال ۱۹۹۲ بعضی از افکار خود را بیان نمودم. "در حالی که قوای ما روی قفسه در پشت انبارها در کتابخانه کوچک دانشگاه تحلیل می‌رود، یک مجموعه کوچک را نگهداری کرده که به مراجعین نشان بدهیم. ما از ارائه این کتب به هیچ وجه مغرور نیستیم. ما فقط می‌خواهیم مردم بعضی از مواد نامرتب را که به کتابخانه‌های جهان سوم مثل کتابخانه ما می‌رسد و برای آنها سپاس فراوان می‌کنیم، مشاهده کنند." بعضی از این مواد ارزشمند عبارتند از: دو نسخه تاریخ قانونگذاری حمایت از معدنچیان زغال‌سنگ در پنسیلوانیا (۱۹۳۴)، یک کتاب زیبای دو جلدی با عنوان تاریخ یورکشایر که در دهه ۱۸۷۰ انتشار یافته است. چاپ در قطع بزرگ دایرةالمعارف کتب جهان (چاپ در دهه ۱۹۶۰) بدون چهار جلد آن. کار من در کتابخانه‌های کامبوج بسیار جالب است اما گاهی اوقات خسته کننده می‌باشد. کار در کامبوج همیشه بدین معنا است که شخص همیشه انتظار غیرمترقبه‌ای را دارد (قطع برق، کم شدن و یا تأخیر نامه‌ها و سایر موانع ناشناخته در کار). طرح‌هایی که با وجود این مشکلات موفق می‌شوند جبران این موانع را بنمایند. وقتی که هر روز دانشجویان وارد کتابخانه جدید شده